

Shulim Vogelmann

Miközben a város égett

(Mentre la città bruciava, La Giuntina, 2004. Firenze)

Részlet

Leszállok a repülőről, és szinte elakad a lélegzetem, ritka a levegő, arcul csap a szörnyű hőség, érzem, ahogy a bőrömet perzseli a nap. Megtorpanok, lehangol a klimatikus fogadtatás, ám egy virgonc öregasszony három duty freeszatyorral a kezében taszajt egyet rajtam, így megindulok lefelé a lépcsőn.

Mindahányszor leszállok a repülőről, és megpillantok egy földet, amely nem Olaszország, úgy érzem magam, mint a pápa: kedvem támad letérdelni és megcsókolni a talajt, mintegy megszentelve a látogatásomat. De sosem teszem, még Izraelben sem, hanem a többi turistával egyetemben felszállok a buszra.

A Tel Aviv-i repülőtér olyan, mint egy állatkert, vagyis megtalálható benne mindenféle teremtmény: meggyűrűzött punkok, fekete kalapos ortodoxok, franciául beszélő szőke gyerekek, arab nő, akinek zöld fátyol takarja a haját, aktatáskás üzletember, egy kosárlabdacsapat, egy pap, két etióp nő, homlokukon apró tetovált jellel, valamint egy oroszul beszélő család.

Odakinn izgatott taxisok szaladgálnak fel s alá, s közben teli torokból üvöltik a városneveket: „Beer Sheva! Haifa! Netanya!” Egyikük, aki keskeny arcával, bozontos szakállával és fehér atlétatrikójával tengerészre emlékeztet,

megkérdi, még mindig ordítva, hogy Jeruzsálembe megyek-e. Rábólintok, hogy igen. Erre kitépi a kezemből a hátizsákot, és bedobja a kisbusz nyitott csomagtartójába anélkül, hogy izgatná, törekeny-e a tartalma, mintha ismernék egymást, mintha az apám lenne. Csúnyán nézek rá, de tekintettel a rendkívül gyér héber tudásomra, meg arra, amit tébolyult pillantásából kiolvasok, lemondok a tiltakozásról. Azt mondja, szálljak fel a már teli kisbuszra, és olyan ellentmondást nem tűrő mozdulattal mutat az ajtó felé, mintha a sarokba küldene büntetésből.

Kissé bosszúsan lépek fel, előre ülök. Behuppan mellém, bevágja az ajtót, durván elsőbe kapcsol, majd gázt ad és nekilődül, páni félelmet kelte ezzel egy norvég turistacsoportban.

Elhagyjuk a repteret, és ráfordulunk a Tel-Avivból Jeruzsálembe vezető autóútra. A rádióban éppen magyaráz valaki, a hanglejtéséből ítélve elég dühös lehet, de azért nem mernék rá megesküdni, hiszen nem ismerem még az izraeli intonációt, és főképp mert néhány, az imákban is előforduló kifejezést leszámítva egy árva szó sem tudok héberül.

Húsz kilométerre járunk Jeruzsálemtől, mögöttem az iránytaxi többi kilenc utasa hallgatógon nézi az utat, gondolom, azért ülnek ilyen

csöndesen, mert megrettentek a taxistól, aki piszok mérgesen markolja a kormányt, miközben vezet.

A kisbusz két, sziklával és néhány kőszalagokkal tarkított kopár domb között kapaszkodik felfelé egy nehéz emelkedőn. Köröttünk lágyan ívelő domborzat enyhíti azt a szomorú benyomást, ami olyan helyeken fogja el az embert, ahol nincs vegetáció. A látvány bibliai tájra emlékeztet, csoportnyi zsidót képzelek magam elé, amint ösvényekkel és vizeskorsókkal haladnak át a völgyön: úgy érzem, sikerül megragadnom a tájban az idő ősiségét.

Nézem a taxist, aki összevont szemöldökkel dohog, miközben egy félroncs autóbusz megelőzi: nehezen törődik bele abba, hogy saját rozoga kisbusza mennyire erőlködve gyűri le az emelkedőt. Elégtétellel teli pillantást vetek rá, mintha azt mondanám „nehezen húz a motor, mi?“, erre ő félrenéz.

Valami különös képzettársítás miatt Sbaraglio jut eszembe, az őrsünk, az Oroszlánok vezetője. Nyár, cserkész tábor. Sbaraglio, a göndör, mindig vidám és rém szeleburdi fiú az éjszaka kellős közepén odajön hozzám, és felzavar: – Shulim! Shulim! Ébredj! – Mi van, Sbara? (Így neveztük mi, kiscserkészek egymás között) – kérdem álmottan. – Azt akarom tudni – mondja rettenetesen komolyan, miközben az őrs többi tagja hortyog a sötét sátorban –, hogy a sonkás zsömlét, amit te úgysem ehetsz meg, azt nekem adod-e? – Túl álmos vagyok ahhoz, hogy válaszoljak, visszaalszom, de attól a naptól fogva Sbaragliót illeti minden sonkás zsömlém, amiért is jó barátok leszünk.

Kapcsolatom a sonkával, ami disznóból készül, így otthon nem ettük, mindig is konfliktusos volt, merthogy igen ínycsiklandónak tartottam ezt a tiltott rózsaszín húst, és rágott a sárga irigység, amikor láttam a zsúrokon, hogy a barátaim az egyik sonkás szendvicset falják a másik után. Egyszer azonban, Samuele barátom buliján, tévedésből sikerült megismernem ezt a fenséges ízt.

Mivel Samuele zsidó, vallásos hétéves gyermekként kizártnak tartottam, hogy disznóhúst szolgáljanak fel a vendégeknek, ezért lazacosnak diagnosztizáltam az asztalon sorjázó apró szendvicseket. Megkóstoltam egyet, mint lazac kicsit különösnek tűnt, de ízlett, így vettem belőle még egyet, az is kitűnő volt.

Már a második szendvicسنél rájöttem, hogy sonkát eszem, de hívő ifjúként teljes bizonyosságot

akartam afelől, hogy csakugyan tiltott húsról van szó, ezért elfogyasztottam belőle nyolcat. Majd miután észrevettem a tévedést, és felfogtam a vétkeimet, egy pohár kólával a kezemben Isten bocsánatáért esedeztem: – Nem tudtam, Uram, nagyon sajnálom! – imádkoztam jól nevelten, de ekkor jött Samuele, és elvonszolt focizni, így megmentett a kínos szembesüléstől.

A kisbusz nehezen halad, de már feltűnnek az első jeruzsálemi házak, kivétel nélkül mind fehér, durva kőből épültek, a formájuk egyszerű, szögletes, mégsem komorak, hanem ragyogóak. Az egyforma épületek mértékletességet sugallnak, nem szegénységet, egyszerűek, de nem elhanyagoltak.

Annál színesebb az utcai forgatag, olyan hihetetlen, hogy ezek az emberek mind idevalósiak. Úgy tűnnek, mint akiket kiszakítottak valahonnan, és aztán véletlenül idecsöppentek a városba, mintha különböző élettörténeteket fogtak volna csokorba, és idehelyezték volna Jeruzsálembe. A legmulatságosabbak a pajeszos, fekete kalapos, lehajtott fejű ortodoxok, amint gyors léptekkel leelőznek mindenkit.

A kisbusz hirtelen megáll egy nagy szürke kerítés előtt, amelynek a bejáratánál géppisztolyos őr áll. A látvány mély benyomást tesz rám, most látok először fegyvert ilyen közletről, és a dolog egy kicsit megrémiszt. Ám a zsémbes sofőr, aki lassacskán kezd rokonszenves lenni, egy háttávkával felráz aggodalmamból. Mutatóujjával egy táblára bökk, amint ez áll angolul: „Diákszálló.” Húszségeles bankjegyet veszek elő, időm sincs átnyújtani, már kapja is ki a kezemből, majd kinyitja nekem az ajtót. Leszálok, kiveszem a hátizsákom a csomagtartóból, és elindulok a kerítés felé, miközben igyekszem nem a géppisztolyra nézni.

A szálló irodája tele diákokkal, mind arra várnak, hogy megkapják a szobakulcsot. Beállok a sorba egy fiú mögé, aki egy meztelen nőktől hemzsegő újságot olvas. A címlapon két hatalmas kebel virít, egyesek megvető pillantásokkal fejezik ki emiatti felháborodásukat. A fiú mindezzel mit sem törődve olvas tovább, mintha csak a bibliát tartaná a kezében, és ezzel finoman szólva nem nyeri el a várakozó, bosszús diákok jóindulatát. Vonzzanak a modellek idomai, ezért suttyomban belelesek az oldalakba, ekkor rájövök, hogy a többiek megvető tekintete valójában csak ürügy arra, hogy megpillanthassák a lélegzetelállító címlaplány melleit. A fiú észreveszi, hogy az újságját kémlelem, rám emeli szurokfe-

ketete tekintetét. A bőre hófehér, az ajka piros, ez kiemeli arca sápadtságát, fején kis amerikai sapka a Yankee-emblémával.

Bizalmas mozdulattal mellém lép, majd kinyitja az orrom előtt a magazint, mondani készül valamit, de előbb vár, pár másodperces hatáshatást tart, mint aki titkot készül felfedni. – A nővérem – mondja enyhe büszkeséggel a hangjában. A barna, meztelen lány intim testrészeit csak két fátolszerű anyag takarja. Nem tudom, mit kell ilyenkor mondani, – Gratulálok – nyögöm ki végül elvékonyodott hangon. Úgy mosolyog, mintha a nővére formás alakja az ő érdeme is lenne, majd rám néz, ellép, és így szól: – Nem is igaz, vicceltem. Hát szerinted zsidó ez a csajszi? – közli vihogva. Nevetek én is, mert a zsidóság és a soft pornó összekapcsolása tényleg murisnak tűnik. Aztán elmondja, hogy az ajtó melletti szemetesben találta az újságot.

Mély benyomást tesz rám, ahogy a fiú ki mondja azt, hogy „zsidó”, egyszerűen, gátlások nélkül, mint bármelyik más szót. Az is különös, hogy egyértelmű volt számára, hogy zsidó vagyok, és hogy nevetni fogok az élcelődésén. Olaszországban sosem mondtam volna ilyesmit egy nem zsidó barátomnak, talán egy zsidónak sem, Olaszországban ezt a szót mindig illedelmes hangon, körülményesen ejtem ki, hogy tiszteletteljes jelentéssel ruházzam fel, és ezzel megakadályozzam, hogy beszélgetőtársam baklövést kövessen el, vagy valami kellemetlent mondjon, merthogy feltételezem, hogy ez megtörténhet, és valamennyire félek is tőle. Csak apám jiddis viccei képezték kivételt a szabály alól, de még azokban sem volt meg az a természetesség, ami ennek a fiúnak a kijelentésében.

Bemutatkozunk. Garynak hívják, Amszterdamban él, és akárcsak én, egy árva szót sem beszél héberül. Amikor megtudja, hogy firenzei vagyok, felragyog a szeme: – Battistuta – közli boldogan, mintha jelszót mondana ki, mintha titokzatos jelentés lakozna ebben az egyetlen szóban. Fociról beszélgetünk. Gary Ajax-szurkoló, elég jártas a futballban. Tökéletesen beszél angolul, időnként nem egészen értem, amit mond, de azért bólogatok.

Odaérünk az asztal elé, ahol a szobákat jelölik ki. Az asszony, akinek a szeme körüli ráncos karikák a Saturnus gyűrűire emlékeztetnek, Gary nevét tudakolja. Miközben keresi a listában, Gary megfordul, és megkérdi, akarok-e a szobatársa lenni: *rommates!* Nem sokat gondolkodom rajta, elfogadom, mintha csak egy sörre

hívott volna meg. – Egy évig együtt fogok élni ezzel a hollanddal – fut végig az agyamon, de nem riaszt a gondolat, mert a fiú kedves szájhősnek tűnik.

Fogjuk a kulcsot, vállunkra vesszük a hátizsákot, és elhagyjuk az irodát. A folyosón, a fal mellett két katonai bornyú: az ő cókókja. Felkapom az egyiket, és elindulunk megkeresni az épületünket. Megtaláljuk, a mögötte lévő füves dombocskán három fiú heverészik és napozik. Felmegyünk az első emeletre, a 111-es szoba a mienk. Gary beilleszti a kulcsot a zárba, és kinyitja. Egy ablak, egy íróasztal, jobbra-balra egy-egy ágy, két szekrény, egy mosdó, egy kis hűtőszekrény és két szék. Üres, kicsit szomorú, de tiszta. Leülök az egyik ágyra, Gary a másikra. Egymásra nézünk, mintha azt mondanánk: – És most?

Van valami abszurd abban, hogy itt vagyok Jeruzsálemben, ebben a kopár szobában, ebben a forró augusztusban, egy holland fiúval, akit nem ismerek, és aki néz rám, mint Maci Laci. – Hogyan történt mindez? – morfondírozok magamban.

– Be kellene valamennyire rendeznünk – mondom Garynak. – Fejedelmi lakosztályt csinálunk belőle – feleli. Aztán kinyitja az egyik zsákját. Meglepetésemre egy kis, 14 collos televíziót vesz ki belőle. Az íróasztal közepére teszi, bedugja a konnektorba, és bekapcsolja. Semmi. Gary végigfut a csatornákon, de csak zavart frekvenciák jönnek be. A huszonharmadik szűrke csatornánál kezdem feladni, ám ekkor a huszonnegyedikén váratlanul feltűnik egy tigris, amint megfontoltan barangol a növényzetben. Jó a kép. Héber nyelvű dokumentumfilm az állatokról, nem a csúcsok csúcsa, de ok az örvendezésre. Összepakcizzuk a tenyerünket, és neki látunk kicsomagolni.

Meleg jeruzsálemi délelőtt, az osztálytermet keresem álmosan bolyongva, bejárva az *ul-pánom* székhelyének, egy roskadozó épületnek mindhárom emeletét. Egy japán lány túlradó keleti udvariassággal megállít, és kérdez valamit. Kikerekedett szemmel várja a választ, ám én abban sem vagyok biztos, hogy japánul szolt-e hozzám vagy héberül. Elköszönésképp megrázom a fejem, és miközben továbbmegyek, a japánok kitarításán elmélkedem. Képzetelemben megjelenik egy pöttöm lányka a felkelő nap országából, ahogy a zongora klaviatúrája előtt hajladozva példásan lejátszik egy Chopin-etűdöt.

Ránézek az órára, két perc negyvenöt másodperces késésben vagyok. Megszaporázom a lépéseimet, de rá kell ébrednem, hogy ezzel nem jutok hamarabb az osztályba, csak céltalan körözésem ritmusát gyorsítom. A folyosók hirtelen kiürülnek, a diákok bemennek az osztályukba, ekkor megállok egy nagydarab lány előtt, amelyen kövér, amerikaiaknak gondolom, és megkérdezem tőle angolul, nem tudja-e véletlenül, merre van a 303-as szoba. Nem amerikai, hanem a tanárnőm, bekísér az osztályba, egy harmadik emeleti terembe, amely a mosdók és a vészkijárat között található.

Bent már mindenki a helyén ül, olyan széken, amelynek egyik oldalához lehajtható írólapot erősítettek. Az ablak mellé telepszem, ahonnan egy lepukkant belső udvarra látni. Pontosan egy hónappal az érettségi után ismét osztályteremben ülni, ez enyhe szorongással tölt el, de pár mély lélegzettel sikerül úrrá lennem a helyzeten.

A tanárnő a katedrának támaszkodva elkezd az órát. Az első benyomásom a héberől nem rossz, nem érzem kellemetlennek a torokhangokat, *bet* kiejtése a matematikatanárom gurgulázására emlékeztet.

Feljegyzem a füzetembe az első szót, amit a *morà*, így mondják Izraelben a tanárnőt, felír a táblára: *taolinim*. Szerencsére a *morà* hozott magával otthonról egy-egy tégely borsot, sót, köményt és oregánót, így kitalálom, hogy az első héber szavam „fűszereket” jelent. – Miféle első szót tanít meg nekünk ez a nő? – gondolom magamban, de jóindulatú vagyok, és megbocsátom, hogy ilyen jelentéktelen szót választott ahhoz az aktushoz, amelynek pedig erős szimbolikája kellene, hogy legyen: az első héber szó elsajátításához a Szentföldön!

Achinoam *morà*, merthogy ez a kiejthetetlen neve, miután befejezi a gesztikulációval és egyéb otthonról hozott tárgyakkal sűrűn tarkított rövid szövegét, amiből nem értettem semmit, körbe ültet minket a bemutatkozáshoz.

Johanna legalább negyvenéves német nő, hatalmas lábikrával, jó szamaritánus szandálban. Egy szót sem értettem abból, amit magáról mondott héberül. Tracy rokonszenves kanadai lány, minden gátlás nélkül belekezdett angolul, mesélt nekünk az iskolájáról, a városról, ahol lakik, a családjáról, és hogy miért jött ide héberül tanulni. Gondolom, annyira elragadta a hév, hogy megfeledkezett arról, hogy angolul beszél, holott Achinoam *morà* azt kérte, hogy mindenki héberül beszéljen, és nem tovább, mint nyolc másod-

percig, mert azért azzal számot vetett, hogy egyáltalán nem ismerjük ezt a sémi nyelvet.

Mikako japán lány. Rövid szövegéből azt vélttem kivenni, hogy meg akar tanulni héberül. Aztán van egy uruguayi, aki hozott magával matét, és aki rokonszenves nekem, mert megtagadja a bemutatkozást. Bocsánatkérő grimaszait úgy értelmeztem, hogy büszkén lázad az ellen az ötlet ellen, hogy valakinek olyan nyelven kelljen megszólalnia, amit nem ismer.

Minden osztályban akad egy tudálékos, az, aki mindig csillagos ötöst kap, és sosem hagyja, hogy lemásold a megoldott feladatait. Nálunk Nadine, a világoskék tornacipős francia lány tölti be ezt a szerepet: már otthon elkészítette a bemutatkozását, három tökéletes mondatot, amit ugyan senki sem értett, de ami egy elragadtatott *sababá*-t, minden bizonnyal elismerést váltott ki a *morà*ból.

Rám kerül a sor, érzem magamon a társaim tekintetét, szeretnék valami jelentőset mondani, többet annál, hogy Firenzéből jövök, de soványka héber tudásomból csak ennyire telik: – Én Shulim, én olasz, én... – Hozzá akarom tenni, hogy tizennyolc éves vagyok, de a számok hiányoznak a szókincsemből, így elállok tőle, és továbbadom a mikrofont a koreai Kimnek, aki, hogy elkerülje a lebegést, szűkszavúan csak ennyit mond: – Kim.

Olga, a ferde orrú, de mégis vonzó ukrán lány egy pillanatra azt a benyomást keltette bennem, hogy tudok héberül, ugyanis abból a néhány szóból, amit kiejtett, rögtön kihallottam a súlyos orosz akcentust, és ez az élmény nem tűnt számomra nagyon távolinak a megértéstől. Végül bemutatkozik Yousra, a rendkívül félnék jordán nő, aki fülig vörösödik, amint kimondja a nevét (az utóbbinak igencsak divatja lett hirtelen az osztályban), és a kolumbiai Vinicio, akinek számos pattanása közül néhány felrobbanással fejeget.

Mire vége az ismerkedésnek, már felmértem, hogy nincsen kedvemre való lány köztük, ebből a szempontból az osztály egy csódtömeg, de jó a társaság, úgy érzem, kitűnő emberek közé kerültem, beleértve a baljós lázadó dél-amerikait és a strébert Nadine-t is.

A *morà* felírja a táblára az ábécét. Felvillanyoz, hogy együtt látom az összes betűt, a jelek sora csábító, mint a szirének éneke, mint egy egzotikus negyed zegzugos utcácskái. Holott ismerem őket: ugyanazok a betűk, amelyeknek olvasását mímeltem a *sídur*-ban, a firenzei zsinagógában.

Betűk, amelyek olyan szavakat formáltak, amelyeknek nem tudtam a jelentését, de amelyeket emlékezetből énekeltem az ünnepi imák alatt.

Elbűvöl az *alef* rejtélyes formája, mintha valami ősi titkot rejtene, a *bet* egy sötét és komor barlangra emlékeztet, a *gimel* ünneplő gyerekekkel teli csúszda. Megigézve az ábécétől, a betűktől, amelyeket sokat láttam, de sosem értettem, elhatározom, hogy megtanulok héberül, mert meg akarom végre érteni az imáimat.

Munkát keresek. Még sosem tettem ilyet. Mivel nincs semmiféle szakképzettségem vagy ismerettségem, úgy döntök, hogy átfésülöm a környék összes kávézóját, pubját valamint éttermét, és jelentkezem pincérnek, igaz, nincs benne gyakorlatom, de nem találok túl komplikáltnak a dolgot.

A Ben Yehudánál, a központ sétálóutcáinál szállok le, itt minden csupa üzlet és zajongás, a környék tele pubokkal, kávéházakkal és fiatalokkal, akik mintha srófra járnának egész nap ide-oda, amíg el nem érnek rendeltetési helyükre, vagy izmaik fel nem adják a szolgálatot. Elkap egy furcsa figura, szórólapot nyom a kezembe, és ordítva invitál egy pubba, amelynek a nevét nem értem, elég hülye kinézetű színes sapka van a fején, arcára pedig tébolyult mosoly ül ki. – Na ez az, amit sohasem csinálnék – mondom magamban némi megvetéssel, és kitekerek a kényelmetlen teremtés elől, mintha bűzlene.

Az első próbálkozásomhoz egy elegáns kávéházat nézek ki, amelyben sok, feketébe öltözött csinos pincérlány sűrög. Már éppen lépnek be, amikor kővé dermedve megállok a bejáratnál: elszégyellem magam. Az egyik pincérnő megkérdi, hová óhajtok ülni. Ez kínosan érint, hiszen az eredeti terv szerint nekem kellett volna kérdeznem, ezért megadom magam, és rendelék egy sört. – Egyetlen héber mondattal sem készültem – állapítom meg magamban szemrehányóan, így próbálom igazolni gyávaságomat, amely már az első munkanapomon nyolcsékeles, azaz háromezer ötszáz lírás hiányt termelt.

Miután megittam a sört, és kifizyeltem a munkát, amit nem ítélek fárasztónak, felállok, és John Wayne-ra vett léptekkel odamegyek a bárpulthoz. Háromszor kezdek bele az első szóba, de végül sikerül megfogalmazom, hogy munkát keresek. – Nincs rá szükségünk – mondja a barman. Elköszönök, és kimegyek. Nem vagyok szomorú, sem csalódott, hanem boldog és büszke, mert képes voltam megtenni az első lépést, igaz, ez nyolc sékel felesleges kiadással végző-

dött, de egyértelműen a munka világába vezetett. Most legalább elmondhatom, hogy munkanélküli vagyok, míg azelőtt, hogy megpróbáltam volna állást keresni, egyszerűen csak loptam a napot.

Kihagyom a szomszéd kávéházat, szükségem van egy szusszanásnyi pihenőre, hogy ízlelgessem az iméti eseményt. Második próbálkozásomhoz egy argentin húséttermet választok. Belépek, és egy hatalmas dél-amerikai kinézetű ember toppan elém, úgy tűnik, tudja, hogy nem enni jöttem, ugyanis nem mosolyog, komoly.

Megkérdem, van-e szükségük kisegítőre. – Talán azt kellett volna mondanom, hogy pincérre – gondolom: a „kisegítő” kifejezés kissé nyomorultul hangzik, mintha kész lennék megtenni bármit, csak hogy keressek néhány fityingt, hogy éhen ne haljak, márpedig én úgy vélem, aki éhen hal, az nem szerencsés a munka világában.

– Beszélsz héberül? – kérdi az argentin. – Igen – felelem. – Jól? – kérdi ő. – Jól – válaszolom, s közben azért imádkozom, nehogy megbukjak, és hitványul lelepleződjek. Ekkor feltesz egy érthetetlen kérdést, amire félig nyitva marad a szám, mint valami gyengeelméjűnek, ő mosolyog, én köszönök, és kimegyek.

Mivel az első alkalom mámorea már elillant, ez a „nem” csalódást okoz: elbátortalanodom, lesütött szemmel járok, de nem adom fel, folytatom a gázsi-touromat.

Egy óra múlva leszáll az alkony Jeruzsálemre, és finom rózsaszínű árnyalattal vonja be a házak fehér köveit. Tizenhét visszautasítást gyűjtöttem be, három fő okból: vagy a nyelvismeret hiánya miatt, vagy mert nem volt szükség segítségre, és végül, néhány esetben, rögvest kölcsönös ellenszenv született köztem és az elbizakodott munkaadó között, az ellenszenvből pedig olyan telepatikus jellegű negatív energiák fakadtak, amelyek a munkainterjú kudarcához vezettek.

Elfáradt a lábam, úgy vonszolom magam kedveszegetten, hátizsákkal a vállamon, mint egy csavargó. Lehangoltan lépek be a Blue Hole Clubba, fáradtan mint egy alkalmazott, aki leküld egy sört munka után, a különbség csak annyi, hogy nekem munkám, az nincs.

Odamegyek a bárpulthoz, és megkérdem egy szeplős mukitól, van-e szükségük pincérre. – Pincérre nincs, de valakire, aki kinn áll az utcán a bejárat előtt, és behozza a turistákat, arra igen, ha érdekel – feleli, s közben a szemembe néz. Az első alkalom. Az első alkalom, hogy valaki számításba vesz, és nem hiúsítja meg a re-

ményeimet egy durva fejrázással. Mellékajtó, de be akarok lépni rajta, annál is inkább, mert a sok visszautasítás után megtisztelőnek tűnik számomra ez a munkaaajánlat. – Óránként tizenhárom sékel – teszi hozzá a pulthoz támaszkodva. Nyomorult kereset, de elfogadom. Kezet fogunk. – Kézfogás úriemberek között – gondolom –, már csak ezért is jó, hogy elfogadtam a munkát. Ám ekkor csúfondárosan felbukkan a konyhából ugyanaz az idétlen sapkás fiú, aki két órája letámadott: elkomorodom. Szendvicset eszik, és mosolyog, mint aki most nyerte meg a lottó ötöst, pedig szó sincs róla. Odaadja a szórólapjai felét, átkarolja a vállamat, kikísér az utcára, miközben lelkendezve mondja: – Fantasztikus munka, ötóránként megehetsz egy szendvicset is!

Állok a pub előtt, az arra járók néznek, nem értik, mit akarok, aztán fölfogják, és elkapják a tekintetüket, továbbmennek. Egy óra hosszáig ki sem merem nyitni a számat, csak állok az ajtó mellett, mint egy ütődött. Megpillantok egy amerikai csoportot, ekkor megtörik a jég, elmondom nekik azt a mondatot, amelyet az órányi hallgatás alatt begyakoroltam magamban: „Hi guys, would you like to drink a beer?” Idiótának érzem magam, elvörösödöm, legszívesebben elbújnék az ágy alatt a szobámban, Firenzében, már csak azért is, mert a csoport jót nevet, és megy tovább.

Lusta csiga az idő, és eddig csak két hórihorgas, rasztafrizurás fazon lépett be a pubba. Némi elégedettséggel tölt el, hogy beteretlem őket, bár az igazat megvallva, hamar ment. Amikor jönnek kifelé, megkérdzem, tetszett-e a pub. – Mindig ide járunk – felelik.

Öt óra múlva, negyed egykor, amikor sajog a lábam, a fejemben pedig turisták, fiatalok, párok, öregek és babakocsis gyerekek kavarnak, úgy döntök, befejezem a munkanapot. Bemegyek a félig üres pubba. Kérem szerény járandóságomat, aztán közlöm a főnökkel drasztikus elhatározásomat: felmondok. A részeg tulaj vidáman köszön el, mintha csak számított volna erre.

Nagyon örülök kicsiny keresetemnek, de főképp annak, hogy még elérem az utolsó járatot a diákszálló felé, rohanok a megállóba, még éppen elkapom a buszt. Egy kicsit lestrapált vagyok, de boldog, két ellentétes ok miatt: egyrészt, mert felfogadtak, és letudtam az első igazi munkanapot; másrészt azért, mert felmondtam.

Lemásolom a tábláról a személyes névmásokat, egyenként rajzolom a betűk kanyarkáit,

soha nem érnek össze, mindig megőriznek egy kis távolságot egymástól, úgy érzem, mintha bibliai verset írnék. Az osztály csöndesen figyel, ki-ki a maga módján, a saját kultúrája szerint. A két keleti, Kim és Mikako nagyon komolyan koncentrálnak, ami nekem ugyan túlzottnak tűnik, bár ha én is így tettem volna a gimnáziumban, sokkal jobb jegyeket szereztem volna. Tracy három rágógumit rág, Vinicio az egyik pattanását vakargatja, Nadine pedig már végzett, és keresztbe tett lábbal vár. Achinoam, a *morà* az eget kémleli az ablakon keresztül, vágyakozó pillantásából ítélve egy férfira gondolhat.

Egyszer csak valaki kopog az ajtón: az igazgató az, törekeny asszony, kifestett ajka fölött nagy anyajegy. Megáll előttünk, valamit közölni akar; először úgy döntök, hogy nem figyelek rá, mert már csak a „ti” és „ők” hiányzik ahhoz, hogy befejezzem a névmások másolását, de érzem, hogy valami szorongó úr alakul ki az osztály a csöndjében, ezért felnézek.

Az igazgató komoly, röviden szól, elköszön, és kimegy. Lassan beszélt, és bizonyára egyszerű héber nyelvezetet használt, de mivel még csak két oldalt írtam tele a füzetemben, semmit nem értettem abból, amit mondott. A *morà* megpróbálja értelmezni számunkra a szöveget, kitalálós játékot rögtönöz, példákkal és táblarajzokkal magyarázza az igazgató minden szavát, mígnem az uruguayi, akit, mint kiderül, Albertónak hívnak, ki nem mondja, hogy „boom”. Kitalálta, mi történt: terrortámadás.

Mivel ilyen mulatságos módon értettem meg, a merénylet híre nem tűnik drámainak, sőt, örülök, hogy új szót tanultam, és feljegyzem a füzetembe: *pigùà*. Elhagyjuk az osztályt, mindenkinek mobil a kezében, mobil, amely nekem különféle okokból sosem volt, de leginkább azért, mert nem szeretem, ha van valami a farmerem zsebében. A diákszálló felé indulok, a telefonfülkéhez, értesíteni akarom az enyéimet, hogy még élek. Nem vagyok sem felkavart, sem megrendült, odakinn minden normálisnak tűnik, a diákok az egyetem felé áramlanak, én pedig egészségesnek és erősnek érzem magam. Tudom, hogy Izrael időnként palesztin merénylet áldozata, de javában zajlik a békefolyamat, ezért azt mondták nekem, hogy ne aggódjak, és én nem aggódom, sőt, egy féktelen felelőtlenségi rohamomban sajnálom is, hogy még a robbanását sem hallottam a merényletnek.

A telefonfülkét megrohmozták a külföldi diákok. – Megismerkedhetek néhány alakkal, ha

beleolvadok a hasonszőrű, mobiltalan fiatalok társaságába – gondolom, de aztán úgy döntök, hogy elhalasztom a telefonálást akkorra, amikor enyhül a zsúfoltság, így elindulok a kavicsos ösvényen a szobám felé.

Az épületben lakó fiúk élénken vitatkoznak a belső udvaron; jó lenne, ha érteném, mert az a benyomásom, hogy érdekes dolgokat mondanak, izgatott hanghordozásuk felkelti a figyelmet. Feltételezem, hogy a merényletről beszélnek, szeretnék én is bekapcsolódni a vitába, de mind izraeliek, ezért nem értek semmit.

Néhány méterre tőlük Nadine-t pillantom meg, az osztályelsőt. A mobilját szorongatja, de már nem beszél, a szeme alatt elkenődött festékből látni, hogy sírt. Most leginkább egy szendvicshez lenne kedvem, de nem lehetek ilyenkor érzéketlen, odamegyek hozzá.

Megkérdelem, mi történt. Elmondja franciául, hogy az unokafivére a Cion téren volt, amikor felrobbant a bomba, kórházba vitték. Miközben az unokafivéről beszél, felzokog, majd arcát kezébe temetve sír. Kötelességemnek érzem, hogy megoldjam ezt a kényes helyzetet. Az átölelést eleve kizárom, hiszen nem ismerem őt, márpedig én általában az elején kissé távolságtartó vagyok az emberi kapcsolatokban. Alternatívaként felajánlom neki, hogy elkísérem a kórházba megnézni, hogy van az unokafivére. Bólint, azt mondja, beszalad néhány dologért a szobájába. Én is szaladok az enyémbe egy szendvicsért.

Taxit fogunk. A sofőr a Közel-Keleten bevált gyakorlat szerint alkudni akar, de én bízom benne, elképzelhetetlennek tartom, hogy megvágjon minket: csak a legelvetemültebbek képesek arra, hogy kerülő úton menjenek, amikor egy merénylet után a kórházba lesz a fuvar, tehát a taxióráat választom.

A kórház bejáratát taxik, kocsik, mentők és hordágyak garmada torlaszolja el. Még a taxiban ülök, de érzek valami félelmetest a felfordulásban, mintha olyan helyen lennék, ahol vért folyt, és még nem tisztították meg. Kifizetem a taxit.

Óvatosan lépünk be a kórházba, idegennek érezzük magunkat, ismeretlen helyen, ismeretlen emberek között, mintha egy másik bolygón járnánk, ahol nem ismerjük a szokásokat. Utat törünk magunknak az információs irodában, és az idegenséggézés egy csapásra szorongásba vált át. Családok ölelik át sírva egymást, minden csoport kiválasztott magának egy darabka teret, és ott zárkózott be szörnyű, hatalmas fájdalomába.

Kiabálás, átkozódás, hisztéria. – Miért? Miért? – kiáltja egy nő, és a földre rogy, úgy tűnik, halálért fohászkodik. Egy anya és három szőke kislány csöndesen ül a széken, sápadtak, apatikusak; egy ápolónő pohár vizet nyújt nekik tálcán. Kiáltások visszhangzanak és keverednek össze a teremben, szorongásszimfóniává állnak össze a kétségbeesés hangjai. Libabőrös vagyok, sírhatnékom támad, elképzelem az egyes családok veszteségét, látom a pillanatot, amikor közölték velük valamelyik szeretttük halálhírét, mondjuk a gyermekükét.

Nézem Nadine-t: sír. Belekarolok, és odakísérem az információs pulthoz. Egy csoport megelőz minket. Egy öregember egy női nevet ismételve ordítva az ápolónőnek magából kivetkezve, mint aki esztét veszttette, az ápolónő megrázza a fejét, és szomorúan közli, hogy ilyen nevű sérültet nem szállítottak be. Az öreg a hájába túr, forog mint egy tébolyodott, megtántorodik, majd kirohan a kórházból. Nadine remeg, rám valami köd ereszkedik, úgy érzem magam, mint egy robot, amely csak előre tud menni.

– Maurice ben Dayan – suttogja Nadine az ápolónőnek. Az ellenőriz egy névsort. – Nyolcadik emelet, égési osztály, 124-es szoba – feleli. A tekintetéből figyelmeztetést olvasok ki: fel akar minket készíteni arra, amit látni fogunk.

Megtaláljuk a 124-es szobát, Nadine benéz az ajtón, de nem reagál. Előrébb lépek. Bent a nyolc ágyon nyolc mozdulatlan alak fekszik, arcukat fehér kötés fedi. – Maurice? – szólal meg halkán Nadine. Semmi válasz. – Maurice? – ismétli Nadine, és közben belép a múmiaszobába. Senki nem válaszol a hangjára. Tőlem jobbra meglátok egy mozgó férfigezet. Megfogom Nadine karját, és megmutatom neki a férfit. Rémulten közelít hozzá, szerintem az idegei mindjárt felmondják a szolgálatot. A nyakát nyújtogatja, tekintetével az égett férfit vizslatja, és úgy tűnik, hogy a keskeny résen keresztül, amit beteg a szeménél hagytak, felismeri unokafivérét, Maurice-t. Szeretné megérinteni, de nem teheti, kérdegeti, de a fiú nem tud válaszolni, csak néz szomorúan a szemébe. Nadine sírásban tör ki, könnyek peregnek az orcáján. Megérintem az egyik vállát, megfordul, szorosán átölel, és sír, érzem, ahogy egyre nedvesebb a pólóm, és látom Nadine válla fölött az unokatestvére tehetetlen tekintetét, ahogy a lányt keresi, és az próbálja üzenni: – Ne sírj!

Egy orvos lép a terembe. Elválok Nadine-től, és megkérdelem, mi a helyzet Maurice-szal. Túl

van a veszélyen, de a teste negyven százaléka szenvedett égési sérüléseket, ezért hosszú felépülés vár rá, feleli az orvos. Nadine felzokog, én pedig szeretném otthagyni a kórházat, és futni, menekülni valami csendes és messzi helyre, varázsitalt felhajtani, és elfelejteni mindent, és csak oktanul nevetgélni egész éjjel.

Nadine megérzi ezt a kívánságom, ő is vissza akar térni a szállóba. A könnyeit törölgeti, de azok csak folydogálnak tovább az arcán, miközben kedvesen elköszön az unokafivérétől, megígérve, hogy este visszajön.

Amikor kilépünk a kórházból, feltámad a szél, minden nap feltámad Jeruzsálemben nem sokkal alkonyat előtt, megsimogatja a leveleket, felderíti az eget, aztán megnyugszik, alább hagy és eláll. Hagyom, hogy megcsapja az arcomat a frissítő légáramlat, kitárom a tüdőmet, hogy befogadjam a friss fuvallat varázsát az augusztusi napok elviselhetetlen hősege után.

A taxiban Nadine a szüleivel beszél mobilon, zaklatott és dühös, azt vélem kihallani, hogy vissza akar menni Párizsba; hevesen és izgatottan kiabál. Nadine telefonjáról eszembe jut, hogy elfelejtettem felhívni az enyéimet, kiver a hideg verejték, és miközben aggódalmasan simogatom a tarkómat, megképzik előttem anyám dühe.

Visszatértünk a szállóhoz. Elmagyarázom Nadine-nak, hogy azonnal fel kell hívnom a családomat, ő megölel, mindent megköszön, és elszalad.

A kabin előtt már nincs senki. – Naná, eltelt három óra – gondolom, miközben próbálok valamiféle stratégiát kitalálni ahhoz, hogyan oldjam meg a szüleimmel való telefonbeszélgetést. Végül a csend stratégiája mellett döntök.

– Shulim!!! – felel anyám dühödten. – Te nyomorult! – anyám tipikus kifejezése, gondolom. – Már három órája halottnak hiszünk! – mondja sírással küszködve. Először úgy döntök, hogy elmondok neki mindent, de aztán kintartok a csend mellett, és hagyom, hogy kiadja a dühét. – Hát hogy hogy nem jutott eszedbe telefonálni, kretén! – folytatja. Ekkor, az anyám kifakadását követő három másodperces szünetben elhatározom, hogy kijátssom a legjobb kártyát, amit vele szemben szoktam alkalmazni ilyen helyzetekben: a hazugságot. – Órák volt, nem tudtam a merényletről, sajnálom! – mondom neki a nagy színészek nyugalmával, és szinte magam is elhiszem.

Győztem, a dolgok visszaálltak a helyükre, anyám megszelídítve. Elköszönök tőle, és mi-

közben arra várok, hogy apámmal beszéljek, lejár a kártyám, és megszakad a vonal. Visszamegyek a szobámba, közben vállon veregetem magam a sikeres telefon miatt, ám ekkor visszatérnek az agyamba a kórházi képek, a padlóra rogyott anya kiáltozása, Nadine könnyei és a gézzel betekert, mozdulatlan férfiak. Nem tudom feldolgozni a gondolataimat, nem tudok értelmet adni a jeleneteknek, ezért inkább elfojtom őket, másra gondolok, az *ulpàn*-ra, a névmásokra, Garyre: ha netán a szobájában van, akkor proponálok egy focimeccset.

Kinyitom a szoba ajtaját. Bent körülbelül tízen zsúfolódnak össze, csendben nézik a tévét. A híradó a merénylet képeit mutatja, törött kirakatüvegek, mentők, rendőrség, vérző sebesültek hordágyon, kiáltozás. Üdvözlöm Garyt. A képek a tévében újdonságnak tűnnek számomra, de fáradt vagyok, és zavarnak; nem nyűgöz le az esemény filmes feldolgozása, pedig nekünk, külföldi diákoknak ismeretlen dolog és felfedezetlen, mint Afrika vagy a világűr. A város közepén bomba robban, ez nem része az életemnek, eddig még csak nem is meséltek nekem ilyet, talán a képzeletemben előfordult, de az álmaimban nem – de ki tudja, ez után a délután után, talán ez is éjszakai vendég lesz nálam.

Helyet csinálok az ágyamon a matéját kortyolgató Alberto és Gary egyik holland barátja között. Mindenki a tévére mered, hipnotizálja őket a vér és a halál hátborzongatósága.

Aztán a képernyőn megjelennek a halottak fényképei, a fotó alatt a név és a kor, meg egy kis égő gyertya ábrája. Egymást követik a halottak képmásai, a bemondó egy robot kérlelhetetlenségével sorolja a neveket. Egymás után fut a képernyőn az áldozatok arca, egyszer csak, mint akibe villám csap, megpillantom a fotók között annak a fiúnak a mosolygó arcát, aki együtt dolgozott velem egy éjszakán át a Blue Hole Pubban. Megdermedek, megfagy az ereimben a vér, ismét látom lassítva a jelenetet, amikor szinte fellökött a rehov Ben Yehudán az idétlen sapkájában, és képtelen vagyok felfogni, össze vagyok zavarodva. Arra gondolok, ha nem mondom fel, akkor most én lennék az ő helyében, én haltam volna meg. Kapkodom a levegőt, látom magam előtt a temetésemet, a szüleim sírását, a rabbi beszédét, a földet, ami befed. Elhessegetem a képeket, és visszaidézem a fiút. Látom, ahogy vidáman kijön a konyhából, és átadja nekem a szórólapjait. Beleborzongok a gondolatba, hogy nem létezik többé, hogy eltörölték a Föld színé-

ről, úgy érzem, kiszipolyozott a halálfélelem, nem a saját halálotól félek, hanem általában a haláltól, hogy az ember meghalhat, hogy az élet az egyik pillanatról a másikra megszűnhet, minden előzetes figyelmeztetés, választási lehetőség nélkül. El szeretném mondani valakinek, hogy én ismertem azt a fiút, meg szeretném osztani, és nem csak magányosan magamban tartani a történetet, de nem tudok megszólalni, túl zaklatott vagyok, ezért továbbra is a halálon meditálok. Ez az első alkalom, hogy ilyen közel éreztem. Hála az égnek, nem halt még meg senki a közeli rokonaim vagy a barátaim közül, temetésen sem voltam soha. Az életem parkok, városligetek, tengerpartok, tavak, csillagok, behavazott hegycsúcsok között telt, sosem láttam a halált.

Nyomasztó gondolataim túl súlyosak ahhoz, hogy elviseljem őket, ismét menekülni szeretnék a sötétől, a komorságtól és az elmémet satuba fogó fekete démonoktól, melyek lehangolnak. Ismét elfojtok, megrázom magam, és azt kívánom, hogy másféle gondolatok szálljanak meg, más képek vagy hangok, és öblítsék át, tisztítsák meg elmémet.

Nyílik az ajtó. Egy lány lép be. Kezében tányér, hámozott almagerezdekkel. Karcsú, élénk a tekintete, és van valami különös vidámság a ruganyos mozgásában, ahogy helyet keres a lábak erdejében. Tetszik. Megfordul, hátrakinálja az almás tányért a társaságnak, én rögtön boldogan felemelem a kezem. Mosolyog, és int a fejével, bátorít, hogy halásszak ki egy gerezedet. Kiveszem, mosolyogva köszönöm meg – de csak a szememmel.

Mindenki nézi tovább a televíziót, én le nem veszem le a tekintetem a nyakáról, és úgy érzem, hogy elfelejtettem ezt az egész rettenetes napot.

– Hat óra van, mozgás! Elkésünk – ébreszt a vállamat rázva Gary. Felkelek, kikapom a földre hajigált ruhakupacból a nadrágomat. Bújnék bele, de csak nem akarok beleférni. Gary kinyitja a spalettát, ekkor veszem észre, hogy az ő nadrágját próbáltam magamra húzni. Leveszem, fölveszem az enyémet. Átugrom az előző éjjel földön felejtett sakktáblát, és a mosdóhoz megyek. Leöblítem az arcom, Gary közben megkérdezi, vigyünk-e labdát. Fogkrémmel teli szájjal bölintok. Karikás a szemem; felkapjuk a hátizsákunkat és indulunk.

Futunk a reggeli hidegben a szálló kijárata felé. Amikor kiérünk a kapu elé, attól félünk, hogy már elment a busz, de szerencsére még ott áll nyitott csomagtartóval az utcán. Kifújuk ma-

gunkat. A vezető ott áll füzettel a kezében a busz mellett, és amikor meglát minket, az órájára néz: – Tíz perce várunk rátok! – kiabál, és az ajtó felé tuszkol minket. Felszállok, rögtön látom, hogy ott van teljes létszámban az egész osztály, Kimmel és Mikakóval az első sorban. Köszönök nekik, és megyek tovább. A busz végében van még két szabad hely. Kétoldalt álmos arcok és a késésünk miatt szemrehányó tekintetek. Egyszer csak megpillantom őt, amint az ablaknak támasztott tekintettel alszik: éteri, gyönyörű lány. Megállok, nem akarózik tovább menni, de Gary kobakon dob a labdával. – Gyertünk – mondja ásítóva. Hagyom hát tovább pihenni a lányt, és leülök a busz végében.

Elhagyjuk a kihalt Jeruzsálemet, csak néhány haszidot látni az utcán, hónuk alatt talisszal a zsinagógába tartanak; még sárgán és funkciótlanul villognak a jelzőlámpák. Észak fele tartunk, a Galileai-hegységbe, Cfatba, az ősi héber városba, a kabbala és a miszticizmus bölcsőjébe; én viszont a lányra gondolok, aki két héttel ezelőtt egy gerezd almával elűzte a szorongásomat, és teste kedvességét kínálta a súlyos lelkekkel és riadt tekintetekkel teli szobában.

Elalszom. A tengerről, a hullámok habjáról álmodom. A versiliai strandon vagyok, egy fehér pontocska imbolyog a vízen a távolban, de csak én látom. A többi nyaraló leburnulva sétál a parton. Le nem veszem a szemem a pontról. Lassan közeledik, s közben egyre kivehetőbbé válnak a körvonalai. Fehér fa csónak, piros evezőkkel. Még közelebb ér, most már tisztán látni, ám a többiek nem vesznek róla tudomást. Térdig bemegyek a vízbe, meleg. A csónak megáll, a törékeny kezek elengedik az evező nyelét, kiszáll egy tengerész: egy nő. Leveszi a sapkáját, a haját borzolja a szél, visszanéz a horizontra, majd megfordul, és a part felé indul. Elmegy mellettem, én kihúzom magam és kidüllesztem a mellem, hogy lássa, milyen férfias vagyok. A nő tovább megy anélkül, hogy egy pillantást is vetne rám. Összemegyek, most szóke, göndör kisfiú vagyok kék-fehér csíkos fürdőruhában, elvörösödöm – ekkor felébredek.

A Tiberias-tó visszatükrözi a nap sugarait. Túloldalt látom a szíriai hegyeket. Jézusra gondolok, és a csodára. Aztán eszembe jut apám egyik verse: „Zsidók! / Kit engedjek szabadon? / Jézust! Jézust!”

A busz a kopár Galileai-hegységben kapaszkodik fölfelé, lent a mélyben sötétkék folt a tó,

csak az idő lánya. Az emberi kéz munkája itt másodlagos jelentőségű, a házak, a szállodák és az utcák ideiglenesnek tűnnek a tó ezeréves vízéhez képest. „A föld, amely felemészti lakóit” – áll a bibliai versben. Erre gondolok, és miközben nézem a tavat, eltűnik a város, eltűnnek az emberek, csak a föld marad, a fák és a hegyek. Félelemmel tölt el ez a kép, megérezem a természet erejét, de egyben a természetfeletti misztériumát és a sors rejtélyét is. Arra gondolok, hogy Izrael nem bírja ki ennek a kegyetlen földnek a törvényeit, hogy a harmadik királyság is elveszik, ahogy a két templomot is lerombolták: új száműzetés jön. Aztán nem gondolkodom tovább. Elhúzó a homlokomat az ablaktól, megérintünk Cfatba.

Leszállunk a buszról. Bemegyünk egy ifjúsági szállóba. Különös fiúkat látok, fülük mögé tűrt pajesszel, nagy színes pamutkipában, amely az egész fejüket befedi, vidámak, könnyű lenvászon öltözetet viselnek: inkább tűnnek gigerliknek, mintsem haszidoknak. – Talán ez a misztikum – mondom Garynek, aki, biztos vagyok benne, azt latolgatja, rá lehet-e őket beszélni egy focimeccsre.

Körbenézek, őt keresem. Nem látom, valószínűleg már felment a szobájába. Alig várom, hogy megismerjem; nagyot rúgok a labdába, és majdnem leverek egy vázát. Gary átvette a kulcsot, Albertóval és Vinicióval együtt fölme gyünk a szobánkba. Letesszük a hátizsákunkat, és ledobjuk magunkat az ágyra. Álmos vagyok, a szemem csukva, hallom, hogy Alberto dühödten szidja spanyolul a zuhanyt. Omer, az idegenvezetőnk kopog az ajtón, és azt kiabálja, hogy menjünk le. Alberto otthagyja a zuhanyt, és Omerrel kezd veszekedni.

Cfát nyugodt város. A fehér kőből épült házak kicsik, a kanyargós utcácskákon kellemes sétálni. A könnyű szél, amely csak időnként támad fel, még nyugodtabbá teszi a helyet, és ez a nyugalom a látogatókra is átszáll. És az egész fölött ott ragyog a Nap.

Követjük Omert Cfat kis utcáin. Megmutatja a kis zsinagógákat, ahol Ari és a követői fáradhatatlanul tanulmányozták a Talmudot, és ahol éjszakai látomásaikból megalkották a Kabbalát.

Lejövünk a hegyről, a cfáti temető felé tartunk. Az ő testét keresem, mintha megpillantanám az egyik vállát egy távolabbi csoportban. Egy vörös hajú, nála alacsonyabb lány mellett gyalogol. Nevet. Ki tudja, megjegyzett-e, emlékszik-e rám, a rövid szemjátékunkra? Minden-

képpen mutatnom kell magam, ki kell találnom valami merészet, valami hősi cselekedetet, amely után kénytelen a lábam előtt heverni – kéne egy sárkány. Hagyományosabb nyomulásban is gondolkodom, mondjuk, megszólítom, és egy egyszerű mondattal bemutatkozom. De aztán leteszek erről a megoldásról. Kevés a valószínűsége annak, hogy nem vörösödöm el, nem kezdek dadogni, vagy nem mondok valami hülyeséget, így nem kockáztatom a közvetlen közeledést. Egy kissé elbátortalanodom, lépkedek Mikako mellett, aki közben szívósan beszélgetni próbál velem. Azt szeretné tudni, méghozzá héberül, hogyan készítik a pizzát. Az egyetlen szó, ami rendelkezésemre áll ahhoz, hogy elmagyarázam ezt a kulináris folyamatot, a mozzarella, amit héberül mozarelának neveznek, egy zével és egy ellel.

Megállunk egy barlang előtt. Megigézett szemű emberek járnak ki-be vizes ruhában, törölközővel a vállukon. Kedd: férfiaknak – áll egy sárga táblán. Alább, a hegy lábánál terül el a temető, több száz sír, némely közülük sötétkékre festve, virág és fényképek nélkül, beleolvadnak a hegybe, kövek.

Ari mikvéje, azaz rituális fürdője, Cfat legszentebb helye előtt állunk, magyarázza Omer. Azt mondja, hogy a világ minden tájáról eljönnek ide a zsidók, hogy megtisztuljanak a sziklába vájt medencében, amelyet egy földalatti forrás táplál. Úgy tartják, minden zsidónak életében legalább egyszer meg kell fürödni ebben a mikvében. Nekem úgy tűnik, mintha a mikvéből kijövő fiataloknak nem lenne ki mind a négy kerékük, talán a sok kabbalisztikus látomás zavarja össze egy kissé a fejüket; mindazonáltal rokonszenvesek, a tekintetük szelíd, és valami velszületett derűvel lépkednek: dülöngélnek, mintha ringatnák őket.

Őt nézem, most tökéletesen rálátok. Lenyűgözve nézi a barlangot. Azt olvasom ki a szeméből, hogy majd' meghal a vágtyól, hogy beleugorjon a szent medencébe. – Érdekes – gondolom, és rádöbbenek, hogy kezdek szerelmes lenni. Egy vörös sortos fiú jön ki csurom vizesen a mikvéből, kiált valamit héberül, a barlangra mutat, majd int, hogy menjünk be. Én a lányt nézem. A fátyolos szemű fickót nézi, lenyűgözi a belőle áradó energia; valamit mond a barátnőjének, én pedig sejtem, mit súghatott a fülébe, és rádöbbenek, hogy eljött az alkalom, amire vártam.